

3. Redengevende omschrijving ensemble

Hierna volgt de beschrijving en aanduiding van het ensemble Scheepsbouwkade 16-19. Dit ensemble biedt de potentie om aangewezen te worden als beschermd stadsgezicht. Volgens het format 'Redengevende omschrijving op gebieds-/ structuurniveau' van de gemeente Weert wordt de waardestellende beschrijving van het ensemble gegeven.

3.1 Ensemble Scheepsbouwkade 16-19

Ensemble, bestaande uit een 4-tal woningen aan de scheepsbouwkade nabij de Scheepswerf.

Adres complex: Scheepsbouwkade 16-19, 6001AD Weert

Deelobjecten	Gemeente	Sectie	Nummer
Scheepsbouwkade 16, 6001AD Weert	Weert	T	2847
Scheepsbouwkade 17, 6001AD Weert	Weert	T	2234
Scheepsbouwkade 18, 6001AD Weert	Weert	T	2625
Scheepsbouwkade 19, 6001AD Weert	Weert	T	2626

Redengevende omschrijving op gebieds-/structuurniveau

1. Beschrijving van de ontstaansgeschiedenis, de rol in en het belang voor de geschiedenis van Weert, de mate van representatie van de Weerter historie/ groei/ ontwikkeling, weerslag van de (agrarische) functie, tijdbeeld/bouwstijl, de relatie tot de context en de informatiewaarde;

De woningen Scheepsbouwkade 16-19 te Weert hebben tot aan 1986 als woningen onderdeel uitgemaakt van de N.V. Weerter Scheepsbouw Maatschappij.

Nadat Willem I in 1815 koning werd van Nederland gaf hij opdracht om in Noord- en Zuid-Nederland kanalen aan te leggen om de welvaart te bespoedigen. De nijverheid en industrie bloeiden op in het zuiden, met name rondom Luik, terwijl de noordelijke gewesten vooral handel dreven. Koning Willem I wilde het vervoer via de waterwegen verbeteren en pleitte voor een verbinding tussen Luik en 's-Hertogenbosch. Een eerste aanzet tot de aanleg van een kanaal gaat echter terug tot het begin van de 19de eeuw. In 1803 had Napoleon het plan om een waterweg aan te leggen tussen Antwerpen en de Rijn. De plannen werden echter maar gedeeltelijk uitgevoerd, met als gevolg dat er sindsdien een diepe sleuf door het landschap bij Weert liep.

Koning Willem I gaf in 1822 de opdracht om het gedeeltelijke bestaande kanaal uit te diepen en een verbinding aan te leggen tussen Nederweert en 's-Hertogenbosch, de zogenaamde Zuid-Willemsvaart. Het kanaal werd geopend in 1826 en besloeg een afstand van 122 kilometer.

Aan de Zuid-Willemsvaart werd op 1 juli 1907 de N.V. Weerter Scheepsbouw Maatschappij opgericht. Het doel van de maatschappij was om ijzeren en houten schepen te vervaardigen en te herstellen en daarnaast het leveren van bijbehorend materiaal. Het bedrijf was een voortzetting van de Scheepswerf die in 1887 door J. Driessen en zijn zoon F. Driessen was opgericht. Gedurende de jaren werden de vrachtschepen steeds groter. Dat leverde een probleem op voor de scheepswerf. De capaciteit van het kanaal is beperkt en kan aan het eind van de twintigste eeuw nauwelijks nog voldoen aan de vervoersvraag van de industrie in Weert en daarbuiten. Schippers worden genoodzaakt om hun schepen op andere locaties te laten bouwen en herstellen.

Tussen 1885 en 1905 werden bij deze Scheepswerf een viertal woningen gebouwd. Deze woningen zijn gelegen aan de Scheepsbouwkade 16-19 en dienden vermoedelijk als arbeiderswoningen voor de lieden die werkzaam waren bij de N.V. Weerter Scheepsbouw Maatschappij.

In 1986 werden de panden van de Scheepsbouw Maatschappij verkocht, door de dreiging van de geplande kanaalverbreding. Dat betekende destijds dat de scheepswerf verplaatst zou moeten worden. Uiteindelijk werd het kanaal niet verbreed en bleef de scheepswerf bestaan tot 1995. De woningen aan de Scheepsbouwkade 16-19 werden daardoor gespaard van de ondergang. Op 31 mei 1995 was de Scheepsbouwmaatschappij genoodzaakt haar deuren te sluiten.

2. Beschrijving van de identiteit, karakteristiek, situering, belevingswaarde, ruimtelijke kwaliteit en waardering van elementen;

De voorgevels van de viertal woningen liggen parallel aan de Zuid-Willemsvaart aan een laan met eikenbomen. De woningen zijn typerend voor de tijdsperiode eind 19de eeuw, begin 20ste eeuw. Uit deze periode resteert de hoofdopzet van de viertal woningen.

De woningen zijn geschakeld en opgetrokken in een paarsrode baksteen en gedekt onder een met muldenpannen belegd zadeldak. De voorgevels van Scheepsbouwkade 16 en 17 zijn vrijwel identiek, maar gespiegeld uitgevoerd. Deze twee woningen bestaan uit twee bouwlagen en een zolderverdieping. De plint is gecementeerd. De woningen bevatten segmentboogvormige vensters met rollaag en een gemetselde tandlijst onder de dakaanzet. De twee woningen Scheepsbouwkade 18 en 19 bestaan uit één bouwlaag en zolderverdieping en beschikken eveneens over segmentboogvormige vensters. Het oostelijke deel van de voorgevel van de Scheepsbouwkade 19 ligt verdiept ten opzichte van de rooilijn.

In 1994 werd de voorgevel van Scheepsbouwkade 18 opnieuw opgetrokken. Ook de indeling van het pand is destijds volledig vernieuwd. De gemetselde voorgevel is met de oude stenen heropgebouwd. De afmetingen en indeling van de kozijnen in de gevel werden gehandhaafd. In 1997 is de woning Scheepsbouwkade 17 volledig intern verbouwd, met behoud van de gevels.

3. Signalering van bijzondere objecten, beeldbepalende en beeldondersteunende panden, structuren, zichtlijnen, stratenpatroon, rooilijn, inrichting openbaar gebied en groenstructuren;

- De Zuid-Willemsvaart (1923-1826) vormt de hoofdstructuur waaraan het ensemble is gelegen;
- De scheepswerf, het terrein van de N.V. Weerter Scheepsbouw Maatschappij, is van regionaal belang en toont de industriële en economische ontwikkelingen in Weert in de 20ste eeuw;
- Beeldbepalend voor de Scheepsbouwkade zijn de voormalige directiewoningen van de N.V. Weerter Scheepsbouw Maatschappij. Deze twee woningen zijn gelegen aan de Scheepsbouwkade 20-22.

4. Waardering van de gaafheid en uniciteit, maar tevens het signaleren van eventuele beeldverstorende elementen.

De hoofdopzet van de woningen zijn gaaf bewaard gebleven. De woningen nr. 16 t/m 19 zijn aan de achterzijde uitgebreid. Deze aanbouwen zijn vanaf de Scheepsbouwkade niet zichtbaar. Daarnaast is de voorgevel van de woning Scheepsbouwkade 19 heropgebouwd. De oorspronkelijke gevelindeling is daarbij teruggebracht. Aan de achterzijde van de woningen Scheepsbouwkade 17, 18 en 19 grenst een perceel waarop een zeer dominante en beeldbepalende loods is gebouwd.

5. Foto's

Foto 34 Voorgevels van de woningen Scheepsbouwkade 16-19. Gemaakt door: Klement Rentmeesters (2021)

*Foto 35 Scheepsbouwkade gezien in oostelijke richting, rechts de woning Scheepsbouwkade nr. 19
Gemaakt door: Klement Rentmeesters*

*Foto 36 Scheepsbouwkade gezien in westelijke richting, rechts de Zuid-Willemsvaart. Gemaakt door: Klement
Rentmeesters (2021)*

Foto 37 Heropbouw van de woning Scheepsbouwkade nr. 17. Archief: M.J. v.d. Hooft (ca. 1994)

Foto 38 Luchtfoto. Rechtsonder het ensemble Scheepsbouwkade 16-19. Gemaakt door: KLM (1950)

6. Begrenzing (wordt nader vastgelegd in de betreffende bestemmingsplannen)

7. In het gebied aanwezige beschermde monumenten

Scheepsbouwkade 17 is aangewezen als potentieel gemeentelijk monument.

8. Externe rapporten

-

9. Indicatie archeologische verwachtingswaarde

-

10. Waardering

Waardering + tot +++++	Criteria
	A. Sociale en cultuurhistorische waarde
+++	1. het object/terrein is verbonden met de geschiedkundige herinneringen in de ruimste zin des woords;
+++++	2. het object/terrein vertegenwoordigt een fase in de ontwikkeling van stad, streek of dorp;

+++	3. het object/terrein vertegenwoordigt een aspect van de sociale of economische geschiedenis.
	B. Informatiewaarde
+++	Mate waarin het object/terrein door de aanwezigheid in de omgeving alleen al aanschouwelijk onderwijs geeft en de passant informatie over het verleden ontvangt.
	C. Architectonische en kunsthistorische waarde
++	1. het object/terrein is een goed voorbeeld van een stijl of bouwtrant of van het werk van een architect, is gaaf van stijl en detaillering terwijl eventuele latere wijzigingen het architectonische beeld niet storen;
+++	2. het object/terrein vertegenwoordigt vanuit architectonisch historisch oogpunt gezien een bouwstijl die kenmerkend is voor een bepaalde periode en geeft afzonderlijk of samen met andere de historische stedenbouwkundige ontwikkeling aan;
+	3. het object/terrein vertegenwoordigt een onvervangbare bouwstijl, techniek of bouwtype.
	D. Planologische en landschappelijke waarde
+++	1. het object/terrein heeft een nauwe relatie met de geomorfologie en de landschappelijke omgeving;
+	2. het object/terrein is gelegen in een gebied met oorspronkelijke perceelstructuren en patronen van wegen en waterlopen;
++++	3. het object/terrein vormt met bijgebouwen, kleinere artefacten en erfbeplanting een karakteristiek geheel;
+++	4. het object/terrein is karakteristiek voor stad, streek of dorp.
	E. Unieke waarde
++++	Het is van belang of een object een unieke waarde heeft of dat er meerdere (soortgelijke) objecten in de omgeving van het object staan. Als een object niet in verband kan worden gebracht met andere objecten (zoals in D. Situering), kan het betekenen dat het een unicum is in zijn soort en juist daarom zeer waardevol.
	F. Gaafheid
+++	Vrijwel elk object is aangepast sinds het gebouwd is. Sommige aanpassingen en veranderingen passen echter niet in de stijl van het object en zijn storend voor het aanzien ervan. Het omgekeerde is overigens ook mogelijk: een wijziging kan de waarde van een object verhogen.
	G. Bouwkundige staat
++++	De bouwkundige staat van een object speelt een rol bij de beoordeling of een object in aanmerking komt voor een gemeentelijke monumentenlijst. Daarbij dient wel een onderscheid te worden gemaakt tussen achterstallig onderhoud en de fundamentele staat waarin een object verkeert. Uitgangspunt is dat een restauratie mogelijk met zijn. Tevens kan ook gedacht worden aan bescherming indien de ruïne als zodanig voldoende waarde bezit om als gemeentelijk monument te beschermen.
	H. Ouderdom
++	De ouderdom van een object speelt een mindere rol bij de beoordeling van een object. De gemeente Weert hanteert hiervoor in principe de minimale leeftijd van 50 jaar, in speciale gevallen zou hiervan afgeweken kunnen worden.

Bronnen:

Wegberg, P. van, N.V. Weerter Scheepsbouw Maatschappij 1907-1995. 2017 geraadpleegd via <http://limburgseondernemersgeschiedenis.nl/wp-content/uploads/2018/01/N.V.-Weerter-Scheepsbouw-Maatschappij.pdf>

Schers, T. E. W. (2011). *Erfgoedhuis Weert*. <https://www.erfgoedhuisweert.nl/Gemeentearchief-Weert/Bouwen-en-Wonen/Nijver-aan-het-water-Zuid-Willemsvaart-en-Weert>. <https://www.erfgoedhuisweert.nl/Gemeentearchief-Weert/Bouwen-en-Wonen/Nijver-aan-het-water-Zuid-Willemsvaart-en-Weert>